

**PROF. ADAM WRZOSEK – ORGANIZATOR I PIERWSZY DZIEKAN WYDZIAŁU LEKARSKIEGO
UNIwersYTETU POZNAŃSKIEGO, HISTORYK MEDYCYNY, PATOLOG I ANTROPOLOG**

**Tytuł doktora *honoris causa* Akademii Medycznej w Poznaniu nadany na wniosek Rady
Wydziału Lekarskiego w 1965 r.**

Urodził się 6 maja 1875 r. w Zagórzku koło Dąbrowy Górniczej w rodzinie o korzeniach szlacheckich jako syn Józefa, przemysłowca, i Pelagii ze Skibińskich. W 1894 r. rozpoczął studia lekarskie na Uniwersytecie w Kijowie, po trzech latach kontynuował je w Zurychu, a potem w Berlinie, gdzie w 1898 r. doktoryzował się. W latach 1899-1901 odbył dodatkowe studia w zakresie psychologii i antropologii w Paryżu i Zurychu, a następnie w Krakowie i Wiedniu. Dwukrotnie nostryfikował dyplom lekarza, by wykonywać praktykę lekarską w zaborze rosyjskim i austriackim; po raz drugi procedurę przeprowadził w 1902 r., w którym uzyskał także stopień naukowy doktora wszech nauk lekarskich Uniwersytetu Jagiellońskiego. W 1906 r. habilitował się z patologii doświadczalnej, a w 1907 r. rozszerzył habilitację na propedeutykę lekarską. W 1910 r. został mianowany profesorem bezpłatnym patologii ogólnej i doświadczalnej, a w 1912 r. etatowym profesorem nadzwyczajnym UJ z obowiązkiem prowadzenia zajęć z patologii ogólnej i doświadczalnej, historii medycyny i propedeutyki lekarskiej. W 1920 r. został mianowany profesorem zwyczajnym.

Po nostryfikacji dyplomu pracował jako asystent wolontariusz kliniki ginekologiczno-położniczej Uniwersytetu w Kijowie. W marcu 1899 r. przeniósł się do Zagórzka, gdzie prowadził prywatną praktykę lekarską i skąd dojeżdżał do Dąbrowy Górniczej, gdzie obejmował posadę lekarza fabrycznego. W latach 1901-1913 był asystentem w Zakładzie Patologii Ogólnej i Doświadczalnej Uniwersytetu Jagiellońskiego. W tym czasie nawiązał współpracę z Heliodorem Świącickim, wtedy redaktorem „Nowin Lekarskich”, organu Wydziału Lekarskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Poznaniu. W 1910 r. objął kierownictwo krakowskiego Muzeum Historii Medycyny oraz pierwszego na ziemiach polskich Zakładu Historii Medycyny UJ. W 1913 r. przeniósł się do Zakładu Antropologii Wydziału Filozoficznego tej uczelni. Podczas I wojny światowej pracował jako naczelnny lekarz w filii III. Szpitala Fortecznego w Krakowie. W 1918 r. Senat Uniwersytetu Warszawskiego powołał go na kierownika Zakładu Patologii Ogólnej tej uczelni. Jednocześnie został mianowany szefem Sekcji Naukowej w Departamencie Sanitarnym Ministerstwa Spraw Wojskowych. W 1919 r. został szefem Sekcji Nauki i Szkół Akademickich Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego, co pozwoliło mu w istotny sposób przyczynić się do uruchomienia Uniwersytetu Wileńskiego.

W 1920 r. Senat Uniwersytetu Poznańskiego zaprosił go do objęcia stanowiska dziekana nowoutworzonego Wydziału Lekarskiego i kierownika Katedry i Zakładu Historii i Filozofii Medycyny. Propozycję przyjął, ale z związku z wojną polsko-bolszewicką we wrześniu tego roku ponownie wstąpił do czynnej służby wojskowej, z której formalnie odszedł do rezerwy dopiero w 1922 r. Stał się faktycznym organizatorem poznańskiego Wydziału Lekarskiego i jednym z najbliższych współpracowników rektora UP Heliodora Świącickiego. W latach 1935/1936-1938/1939 dojeżdżał z Poznania do Wilna, by tam kierować Zakładem Historii Medycyny. W Poznaniu kierował dwoma zakładami: Historii i Filozofii Medycyny (z siedzibą początkowo w Zamku Poznańskim) oraz Antropologii (pierwsza siedziba w dzisiejszym Coll. Maius). Dla obu zakładów prof. Adama Wrzosa wybudowano specjalny gmach przy ul. Świącickiego, nazwany przezeń na cześć wybitnego polskiego antropologa Collegium Kopernickiego (obecnie Coll. Chmiela). Podczas okupacji hitlerowskiej przebywał w Warszawie, gdzie zorganizował Wydział Lekarski tajnego

Uniwersytetu Ziemi Zachodnich (tworzyli go wysiedleni profesorowie i studenci Uniwersytetu Poznańskiego) i został jego dziekanem. Po Powstaniu Warszawskim kontynuował tajne nauczanie medycyny w Grodzisku Mazowieckim i Krakowie. W marcu 1945 r. wrócił do Poznania i na nowo organizował swoje zakłady. W 1947 r. został odsunięty od pracy naukowo-dydaktycznej i przymusowo skierowany na emeryturę. W 1949 r. władze zawiesiły wydawanie czasopisma „Archiwum Historii i Filozofii Medycyny”, które Wrzosek założył i redagował od 1924 r. Październikowa odwilż polityczna sprawiła, że w styczniu 1957 r. został reaktywowany jako profesor zwyczajny przy Katedrze i Zakładzie Historii Medycyny Akademii Medycznej w Poznaniu. W 1959 r. ostatecznie przeszedł w stan spoczynku zawodowego.

W różnych okresach życia Wrzosek był redaktorem naczelnym nie tylko „Archiwum Historii i Filozofii Medycyny”, ale także innych periodyków, a mianowicie „Wiadomości Antropologicznych”, „Przeglądu Antropologicznego” i „Nowin Lekarskich”. Opublikował ponad 470 prac naukowych w czasopismach polskich, niemieckich, francuskich, angielskich i czeskich. Był członkiem rzeczywistym Akademii Nauk Lekarskich i Polskiej Akademii Umiejętności, członkiem Państwowej Rady Zdrowia, Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk i kilku komisji PAN, a ponadto należał do wielu innych stowarzyszeń naukowych i akademickich.

W uznaniu jego osiągnięć naukowych i organizacyjnych uniwersytety w Wilnie i Krakowie obdarzyły go godnością doktora *honoris causa*, a kilkanaście towarzystw naukowych nadało mu członkostwo honorowe.

W 1965 r. Akademia Medyczna w Poznaniu nadała mu tytuł doktora *honoris causa* w zakresie historii medycyny. Laudację wygłosił prof. dr hab. Stanisław Kwaśniewski.

Poślubił Marię z domu Dąbrowską, z którą miał dwie córki: Stanisławę (ur. 1900 r., zmarła wkrótce po urodzeniu) i Ludmiłę (1900-1971, historyk medycyny).

Zmarł 26 lutego 1965 r. w Poznaniu i został pochowany na Cmentarzu Junikowskim.

Piśmiennictwo:

1. Szkice do portretów przedstawicieli medycyny poznańskiej 1945-1985, pod red. Jana Hasika i Romana K. Meissnera, Poznań 1991.